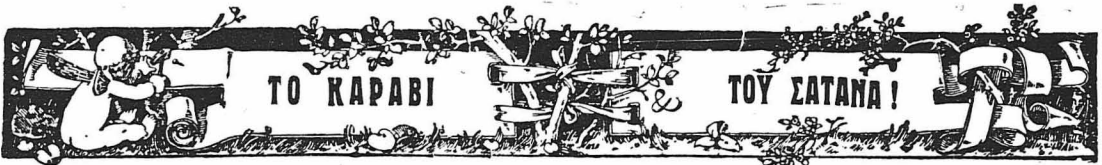

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Το «Αρκάδι» τής Κρητικής 'Επαναστάσεως και ο πλοίαρχός του. Το ασύλληπτο «Σαΐταν Βαπορού» και ο φόβος τών Τούρκων. Η ναυμαχία τών 'Αντικυθήρων και ο 'Αγγελικάρης. Πώς μάς την περιγράφει ο 'Αχιλλεύς Παράσχος. Το τελευταίο ταξείδι του «Αρκαδίου». Στα νερά τής Κρήτης. Οι 'Ελληνες έφερχομεν με τα τσεκούρια. Μιά έπική ναυμαχία. Τι άπέγινε το «Αρκάδι», κτλ. κτλ.

Στην ιστορία τής Κρητικής 'Επαναστάσεως του 1866, δραματικότατο ρόλο έπαιξε κ' ένα πλοίο. Είχε κατασκευασθεί στην 'Αμερική, με έγκριση τών 'Ελλήνων του Λονδίνου, οι όποιοι άνωμασαν το καταδρομικό τους αυτό «Αρκάδι», γιά να τιμήσουν τη μνήμη του ήρωϊκού μοναστηριού, που νινάχτηκε δλοκαύτωμα στον άέρα.

Το «Αρκάδι» είχε φτάσει στην Κρήτη την κρίσιμη στιγμή του Κρητικού άγώνος. Χιλιάδες άντρες το περίμεναν στο άγωνίζομενο νησί, γιατί αυτό θά τους έφερε στο έξής τρώφια, πολεμοφόδια, έθελοντες. Με αυτό θά έβρισγαν γιά την έλευθερή 'Ελλάδα τά γυναικόπαιδα. Ο τότε άνταποκρητής τών «Τάμις» Σκίφερ, που είχε πάει στην Κρήτη, έγραφε ότι το «Αρκάδι» είχε γίνει θεολικό, και ότι τ' όνομά του άνησχυόσε και αυτούς άδιόλου τους πλοίαρχους του Τουρκικού Στόλου. Το εφάνταζοσαν σάν δολοφόντο σκάφος, με ύπερφυσική δύναμη, που δεν τόπιανταν τάχα ή υπάλες. Γι' αυτό οι Τούρκοι τ' άνωμαζαν «Σαΐταν-Βαπορού», δηλαδή «Καράβι του Σατανά».

Το «Αρκάδι» έκανε αληθινά θαύματα. Κάτω από τη μύτη τών τουρκικών πολεμικών έξεφούσανε στην Κρήτη τρωφές και πολεμοφόδια, κ' έφτανε άτρούητο, ασύλληπτο, έξωτικό, κοροιδιόφυτος την 'Οθωμανική 'Αρμάδα. Καί ή τερατοδίκη διαδόσεις γιά την έξωτικότητά του κυκλοφορούσαν σε όλη την Τουρκία...

Έτσι το «Αρκάδι» είχε εκτελέσει δεκατέσσερα ταξείδια, άνενοχλήτο, τρέφοντας την 'Επαναστασία. Στο 16ο ταξείδι του συνέβη το άκόλουθο έπεισόδιο: Το «Αρκάδι» είχε καταλάβει σ' ένα έρμηκό λιμάνι τής Κρήτης, όπου ξεπαρτάριζε έθελοντες και πολεμοφόδια. Όταν όμως έβγαίνε, άπαντήθηκε με δύο τουρκικά καταδρομικά και τρία άλλα μικρότερα. Τα τουρκικά το κινήγησαν και το «Αρκάδι» άναγκάστηκε να καταφύγει στο λιμάν τών 'Αντικυθήρων, όπου το άπέκλεισαν, κατά παράβαση του Διεθνούς Δικαίου.

Η είδησις αυτή έφτασε τηλεγραφικώς στας 'Αθήνας και συνετάρταξε την κοινή γνώμη. Ο Χαριλάος Τρικούπης — ύπουργός τών 'Εξωτερικών τότε — έπέδωσε στας Διυμήεις άνακοίνωσι, άναγγέλλοντας ότι τουρκικά πολεμικά πρόκειται να προσβούν στο 'Ελληνικό έδαφος, και επικυλοούμενος της προστασίας τους.

Στο μεταξύ όμως ο γενναίος πλοίαρχος του «Αρκαδίου» 'Αγγελικάρης διάταξε το πλήρωμά του ν' άνοήξει πύο εναντίον τών Τούρκων. Τα κανόνια βροδύτησαν τότε και ή μικροναυμαχία εκτελέσκει με έπτά Τούρκους νεκρούς κ' έναν 'Ελληνα. Οι 'Οθωμανοί πλοίαρχοι έβαναν κατόπι αυτού συμβόλιου και άποφάσαν να φύγουν. Προηγούμενος όμως ο στόλαρχός τους — κυβερνήτης του 'Ιντζεδίν — έπέδωσε στο λιμεναρχή Κυθήρων διαμαρτυρία, γρομμένη σε κομμωτική 'Ελληνική, άνωμαζοντας σ' αυτή το «Αρκάδι» κ' κ λ έ φ τ ι κ ο ς τ ο υ τ ο ς λ α π ό ρ ι σ κ ! Μετά την άναχώρησι τής 'Αρμάδας γιά τα Δαρδανέλλια, το «Αρκάδι» έπλευσε στη Σύρο, γιά να έπισηφύθη τις ζήμες που του είχαν κάνει ή έρχομής σφαίρες.

Μετά τις έπισηφύσεις, το πολεμικό πλοίο έξρηκούθησε τά ταξείδια του, με όλο τον άποκλεισμό που ένεργούσε ο Τουρκικός στόλος. Το άνωτέωρο έπεισόδιο έκανε ζοηφό έντύπωση σε όλη την 'Ελλάδα και ο 'Αχιλλεύς Παράσχος το έξήγησε σ' ένα μαζού ποίημα. 'Ιδού οι πρώτοι στίχοι:

Πέτε, παιδιά, γνωρίζετε τί είναι το «Αρκάδι»,
είνε το γλυκοκάραγμα στης Κρήτης στο σκοτάδι.
Είνε το μάνα τ' οσανόν, που τρέφει τά παιδιά μας,
Είνε ή Σπέτσαις, τά Ψαρά, ή 'Ψόρα, ή καρδιά μας,
Είνε τής Κρήτης ή ζωή, το άγιο φυλαχτό τής,
Είνε ή ίδια ή 'Ελλάς μαζί με τ' όνειρό τής...

Καί παρακάτω ο ποιητής, διηγούμενος τις λεπτομέρειες του έπεισόδιου, έγραφε:

Σπού 'Αγγελικάρια έτριξε τά χέρια το τιμόνι,
Και πήδησε ο Καλόγερος έπάνω στο κανόνι.
Σάν του πελάγου τόν άφρό τά γένεια του άσπρίζαν
και στο βορράι τά ράσα του τά μαύρα νυματίζαν.
— Άπάνω, έκραξε, παιδιά, εις τά κανόνια όλοι,
ή μέρα τούτη άς γενή γιά την Πατρίδα σούλη!
Μας φράζοντες θά τους δώσωμε μέσα στο κύμα λάκκο, φέρτε φωτιά, κ' έλα κοντά έδώ Χατζηκρυϊάκο...

Κ' ύψώθη ή σημαία μας, σάν μάνα εύλογούσε
τους ναύτες μας και την Τουρκία εκ προαλούσε!

Στις 6 Αύγουστου 1867, το «Αρκάδι» άνεχώρησε από τη Σύρο, πολύ πρωί, και κατά τά μεσάνυχτα έφτασε στην Κρήτη και άραξε στο έρμηκό λιμάνι τής 'Αγιά Ρωμύλης. Ένώ όμως καταρτότανε να ξεπαρτάρη το φορτίο του, φάνηκε άξαφνα το τουρκικό «'Ιντζεδίν», το όποιο, άκού έκανονιόβησε το «Αρκάδι», το έπλησίωσε σε άπόσταση βολής κ' έκανε σήματα σ' άλλα τουρκικά του άποκλεισμού να πλησιάσουν κ' αυτά. 'Αμέσως το «Αρκάδι» έσφύρωσε την 'Ελληνική σημαία και άρχισε σφοδρό κανονιοβλομύο εναντίον του «'Ιντζεδίν». Έτσι άρχισε ναυμαχία μεταξύ τών δύο πλοίων, πριν πλησιάσουν τ' άλλα τουρκικά.

Στο ταξείδι αυτό, κυβερνήτης του «Αρκαδίου» ήταν ο Κορυνητής, κ' έδειξε θαυμαστή πύληνεια. Η ήμερα αυτή όμως ύπηρε ή τελευταία του ήρωϊκού μαρτυρίου, το όποιο ο Παράσχος είχε άνωμάσει α γ ε ρ α κ ι τ η ς ' Α μ ε ρ ο κ η ς, ' Ε λ λ η ν ι κ ο δ ε λ φ ι ν ο . Το 'Ελληνικό πλοίο έφουξε κανονίες κατά του 'Ιντζεδίν, το όποιο το κινήγησε κανονιοβλομύο φανταστικό. Έτσι πολεμούντας το «Αρκάδι» έφτασε στη Σύριο, όπου φανερώθηκαν δύο άλλα τουρκικά θωρηκτά μπροστά του, τά όποια άρχισαν κ' αυτά να του όργιουν. Τα κανόνια του «Αρκαδίου» άπαντούσαν και μετά κάθε κανονιά ξεσπούσαν ή ζητωγραφές του πληρώματος, τών έθελοντών και τών Κρητικών προσφύγων, οι όποιοι, έρεθισμένοι από τη μάχη, έκραγούσαν:

— Βαιρούς λοιπόν, παλιοτουρκαλάδες!...

Η μάστιξ τών Τούρκων έπεφταν γύρω στο έλαφύο καραβιά, αλλά κιαμιά δεν το είχε βρει. Έτσι το «Αρκάδι» έφτασε ως το άροχτήριο Κορίθ. Τη στιγμή όμως αυτή μία μάλα του «'Ιντζεδίν» επέτρεψε το δεξί τουρλό του, τον έστασε και το «Αρκάδι», χάνοντας την ταχυτήτά του, γρηγορά θά έστεπε πιά στα χέρια τών έχθρων. Στη φοβερή εκείνη στιγμή, ο καπετάν Κορυνητής έδειξε όλη του την τόλμη. Διέταξε τους ναύτες του να πάουν τά τσεκούρια τής έπιπέσεως κ' έβαλε πλώρη εναντίον του τουρκικού πολεμικού. Το «'Ιντζεδίν» άδειασε άμέσως εναντίον του όλα τά κανόνια τής άριστέρας πλευράς του. Γινόταν αληθινός χαλασμός. Τα δύο αντίταλα πλοία έπλησίασαν τώρα το ένα το άλλο. Θά τραβούζαν και θ' άρχιζε το μακελειό!... Πράγματι, σε λίγα λεπτά, ή ναυμαχία πήρε μορφή περυσίας. Οι 'Ελληνες ναύτες, φρονιασμένοι, ώμοσαν με ύψωμένα τά τσεκούρια στο πεύοφραγμα του Τουρκικού πλοίου. Άλλά τρεις μόνον άπ' αυτούς κατόρθωσαν να ηηδίσουν μέσα και το «'Ιντζεδίν» άπειμακρόνητή λιγάκι. Οι τρεις τσεκουροφόροι έφεραν αληθινό άνεμοστρόβιλο μέσα στο έρχομύο πλήρωμα. Οι Τούρκοι, που δεν περίμεναν τέτοιο ζυμικό, τάξασαν, και οι τρεις φοβεροί 'Ελληνες άνοιξαν τά κροάνια τών πρώτων που βούηκαν μπροστά τους!

— Ζήτω ή 'Ελλάς!... Ζήτω ή Κρήτη!... έφώναζαν, πύλλοντες τά άμοσταγή τσεκούρια τους.

Ήσαν ή τελευταίες λέξεις τους, γιατί οι Τούρκοι, μόλις συνήλθαν από την πρώτη κατάληψη, ώμοσαν και τους διεπύρασαν με τις λόγγες των!...

Στόν καιρό που διεδραματιζόνταν αυτά έπάνω στο κατάστρωμα του «'Ιντζεδίν», τά δύο αντίταλα πλοία έπλεαν παραλληλώς επί ένα τέταρτο της ώρας. Έπάνω στο κατάστρωμα του τουρκικού δεν έπαίνετο κανένας, αλλά και ούτε να χρησιμοποιήση τά κανόνια του μπορούσε, λόγω τής πολύ μακρής άποστάσεως. Κ' έτσι το «'Ιντζεδίν» άναγκάστηκε να ύποχωρήση.

Το «Αρκάδι», χτυπημένο από τις σφαίρες, κυκλομύνο από τ' άλλα έχθρικά πολεμικά, κινούνησε να βυθισθή ή να αιχμαλωτισθή. Τότε ο Κορυνητής εκάτεβασε την 'Ελληνική σημαία την έξώστρεπε γύρω από τη μέση του κ' έβαλε πλώρη πρός τ' άβαθη νερά, όπου δεν μπορούσαν να πλησιάσουν τά μεγάλα έχθρικά πλοία...

Έτσι το «Αρκάδι» εκάθησε στόν άδυμο, οι ναύτες, οι

ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΚΕΦΙ

ΕΥΘΥΜΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

('Από τὰ σατυρικά φύλλα ἔλευ τοῦ κόσμου)

- 'Εχω ἀπὸ προχθές πῶς δὲν μπορῶ νὰ κοιμηθῶ καλά...
  - Μήπως εἶσαι ἐρωτευμένος ;
  - 'Οχι, ἀλλ'... ἔβαλα τὸ κρεβάτι μου ἐνέχυρο !...
- Ὁ σατυρογράφος, ψάχνοντας στὴν ἐφημερίδα καὶ μὴ μποροῦντας νὰ βρῆ τὴν ἄγγελία τῶν ἀραβίων του :
- Τὶ διάβολο, μὴ τὸ ρίξανε κι' αὐτὸ στὸν κάλαθο τῶν ἀχρήστων ;
  - Μπαμπά, γιατί δὲν τραγουδάει τὸ καναρίνι ;
  - Ἐνε θηλυκὸ, παιδί μου.
  - Κι' ἡ μαμὰ θηλυκὰ εἶνε κι' ὁμοίως τραγουδάει διαρκῶς.
- 'Όταν μὲ μαλάνει ὁ ἄντρας μου, τὸν ἀπαιτῶ δι' ἃ γυρίσω στὴ μαμά μου.
- 'Εγὼ κάνω τὸ ἀντίθετο. Τὸν φοβερίζω πὼς θὰ φέρω τὴ μαμά μου στὸ σπίτι μας !

- Ὁ κακὸς κυνηγός.
- Δὲν κάθισαι στὴν ἰσχυρία σου, ἄντρα μου, μόνο θέλεις νὰ πᾶς νὰ κυνηγήσης λαγούς ;
- Γιατί, σὲ περῶζει αὐτὸ ;
- Βέβαια, οἱ λαγοὶ σίμερα εἶνε... ἀκριβοὶ !

- Στὸ γραφεῖο τοῦ μεσίου γάμου.
- Λοιπὸν, αὐτὴ ἡ δεσποινὶς ἔχει λήξει τῆς μιά βύλλα ; Δεῖτε μεν, παρακαλῶ, τὴ φωτογραφία τῆς.
- Δὲν θάταν καλύτερα νὰ βλέπατε προτιήτερα τὴ βύλλα ;

- Ὁ ἀκάθαρτος.
- Πάλι ἔχασα γιατί ἔκανα κόπιο στὸ μαντήλι μου.
- 'Ισως γὰ νὰ τὸ δώσης νὰ πλεθῆ !...

- Ἡ κυρία πρὸς τὴν ὑπερήτρια :
- 'Ε, πὼς τὰ πέρασες, Μαρία, στὸ θέατρο ; Σοῦ ἄρεσε τὸ ἔργο ;
- 'Ηταν θαυμάσιο. 'Επρεπε νάσωσε στὴν πρώτη σκηνὴ νὰ βλέπατε πὼς τὰ ἔπαινε μιά ὑπερήτρια τῆς κυρίας τῆς !

- Τὴν τελευταία φορὰ πὺς σε συνάντησα, ἦσαν προμερὰ ἐρωτευμένοις με τὴν κόρη τοῦ σπιτονοικοκύρη σου...
- Ναι, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη μου δὲν ἐθάσισε πάλι.
- Τι, μήπως τὴν ἔχασες ;
- 'Οχι. Τὴν... ἔπῃρα γυναίκα μου !

- Θέια μου, μήπως πρόκειται νὰ ξαναπαίξῃς αὐτὸ παιχνίδι τῆς μαμάς ;
- Γιατί ρωτᾷς, Μίμη ; Τόσο πολὺ σοῦ ἄρεσει ἡ μουσική ;
- 'Οχι, ἀλλὰ κάθε φορὰ πὺς θὰ παίξετε, ὁ μπαμπᾶς μου δίνει ἕνα τᾶλληρο γὰ νὰ κρύφω τὶς νότες τοῦ πιάνου !

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

- Ὁποῖος ἔχει ὑγεία, ἔχει τὸ πᾶν.
- Ἡ ὑγεία εἶνε κόρη τῆς λιτότητας.
- Καλύτερα νάσαι κανεὶς γερός, παρὰ σοφός.
- "Ἀν θέλῃς νὰ ξυτιᾶς γερός, κάμνε νὰ βλέπῃ ἡ πόρτα σου πρὸς τὴν ἀνατολή.
- Πρέπει νὰ τρώῃ κανεὶς μονάχα ὅσο τοῦ χρειάζεται γιὰ νὰ διατηρηθῇ στὴ ζωῆ.
- Ἀν θέλετε νὰ μάθετε τὴν ἀξία τῆς ὑγείας, ρωτήστε ἕναν ἄρροστο.

ἔθελοντές, τὰ γυναικόπαιδα βγήκαν στὴ στεριά, ξεφόρτωσαν τὰ πορτομαχὰ καὶ τέλος ἔβαλαν πορτὰ στὸ ῥοκωτὸ καρδί, γιὰ νὰ μὴν πέθῃ στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν. Τὰ τοικάρια διωξὶ πλοῖα εἶχαν σταθεῖ μακριὰ, μὴ τολμῶντας νὰ πλησιάσουν...

Σὲ λίγο ὁμοῦ οἱ Τούρκοι κατέβησαν βάρκες στὴ θάλασσα, ἀνέβηκαν στὸ Ἐρχάδιο, ἐθύσαν τὴ φωτιά κι' ἔπειτα τὸ ἔδωσαν με παλαιμάρια καὶ τὸ ἐρημιούλκισαν, με κομικὸ θρίαμβο, στὴν Κωνσταντινούπολι.

Τὸ Ἐρχάδιο ἔμεινε γιὰ πολλὰ χρόνια ἀρραγμένο στὸν Κεράσι κόλπο. Οἱ Τούρκοι, ἀφοῦ τὸ ἐπιδιόρθωσαν καὶ τὸ ἔβαλαν, τὸ ἔδειξαν ὡς λάμπρο μεγάλου ναυτικοῦ κατορθώματος. Τέλος ἐστάσαν καὶ τὸ διέλυσε ἡ τρακινία. Ἡ ἀχμαλισία τοῦ θριυλικῶ πλοίου ἐλύπησε κατὰκαρδα τοὺς Ἕλληνας τῆς ἀισθηματικῆς ἐκείνης ἐποχῆς, ποὶ ρώσαν με τὸ ὄνειρο τῆς Μαργᾶλης Ἰδίας...

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ εὐσιμότητα τοῦ μικροῦ Σολωμοῦ. Ὁ ἀπειράρχης φοιτητῆς πὺς προκαλεῖ τὸ θαυμασμὸ τῶν μαθητητῶν τοῦ Μόντι καὶ Σολωμοῦ. Ἡ ἀγάπη τοῦ πρὸς τὴν Ἰταλία. Πὼς ἔγραψε τοὺς πρώτους Ἑλληνικοὺς στίχους. Ὁ τυφλὸς ραψωδὸς τῆς Ζακύνθου, κτλ. κτλ.

'Απὸ μικρὸ παιδάκι ὁ ἐθνικός μας ποιητῆς Διονύσιος Σολωμός, ἔδειχνε ἔξωφροσινὴ γλίση πρὸς τὴν ποίησι. Ἀπὸ τότε μάλιστα χρονολογούται καὶ οἱ πρώτοι του σατυρικοὶ στίχοι, στοὺς ὁποῖους ὁ νεαρὸς ποιητῆς σατύριζε τόσο τοὺς φίλους του, ὅσο καὶ τοὺς ἐχθρούς του.

Ἀπὸ παιδάκι ἔπισης ἦταν πολὺ εὐαίσθητος κι' ἐνθουσιώδης. Μιά μερὰ, καθὼς ἔκανε τὸν περὶατὸ του στὴν ἔξοχί μ' ἕνα μικρὸ συνομηλικὸ του, τὴν ὥρα ποὺ βασιλεῖο ὁ φίλος κι' ὁ σφραγὸς φοιτῶταν με ζωηρὰ χρώματα, ἔξαφνα ἀώστησε μακριὰ ἕνα τραγοῦδι φλογέρας. Ἀέσωσ ὁ ποιητῆς, πλημμυρισμένος ἀπὸ γοητεία, στάθηκε καί, πᾶνοντας τὸ φίλο του ἀπὸ τὸ χέρι, τὸν ρώτησε :

- Τι αἰσθάνεσαι ;
- Τίποτε, ἀπάντησε με ψυχρότητα ἐκεῖνος.
- Πὼς τίποτε ; εἰτε τίποτε ἀπογοητευμένος ὁ μικρὸς ποιητῆς, ὁ ὁποῖος γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωῆ του, καταλάβαινε πόσο διαμορφωτικὴ ἦταν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπὸ τὶς ψυχῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη ἐπαφὴ τοῦ Σολωμοῦ με τὸν κόσμο. Ἀπὸ τότε ὡς τὴν τελευταίαν ἡμέρην τῆς ζωῆς του, συνάντησε καὶ πολλοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι, στίς καλλόμενες ἀπὸ ποιητὰ ἐρωτήσεις τῆς ψυχῆς του, τοῦ ἀπαντοῦσαν με τὴ λέξι «τίποτε».

Στὴν Ἰταλία, ὅπου ὁ Σολωμός τελειοποιήθηκε στὶς σπουδῆς του, ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ πᾶ ἀπειράρχης καὶ πᾶ ἀτίθασος φοιτητῆς. Οἱ καθηγηταὶ του ὁμοῦ, οἱ ὁποῖοι δὲν μπορούσαν νὰ τὸν ὑποφέρουν γιὰ τὸν ἰδιοτροπὸ χαρακτήρα του, ἔαμαζόντουσαν γιὰ τὴν ἔξαφροσινὴ του ἐπιμέλεια καὶ τὴ μαρκίλη του ἀντίληψι. Τὰ πρώτα του μάλιστα ποικρὰ γινώσματα, ποὺ τὰ ἔγραψε σὲ λατινικούς καὶ ἰταλικούς στίχους, ἔκωναν τὸση ἐντύπωσι, ὥστε ἕνας ἀπὸ τοὺς καθηγητῆς του, ἀφοῦ τὰ διάβασε, τοῦ εἶπε καταλύτητος :

- 'Εσύ, Γραμκέ, φαίνεται ὅτι θὰ ξεπεράσῃς καὶ τὸ μεγάλο μας ποιητῆ Μόντι...
- Ἄν καὶ ὁ μέγας ποιητῆς τῆς Ἰταλίας Μόντι τιμῶσε τὸ Σολωμο με τὴ φίλια του, ἐν τούτοις ὁ νεαρὸς Σολωμός δὲν τὸν ἐθαύμαζε καὶ τόσο.
- Μιά μερὰ, καθὼς συζητοῦσε μὲν με τὸν Μόντι γιὰ τὴν ἐρημνία ἑνὸς στίχου τοῦ Δάντη, ἔξέφρασε τὴ σχετικὴ γνώμη του, ἡ ὁποία ἦταν πολὺ βαθύτερα καὶ λεπτοτέρα ἀπὸ τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ.

— Δὲν πρέπει νὰ σκεπτεῖται μόνου, τοῦ εἶπε κάτωθι θυμομένος ὁ Μόντι. Πρέπει καὶ νὰ αἰσθάνεσαι.

— Ἀληθινὸς ἀνθρώπος, τοῦ ἀπάντησε περήφανα ὁ Σολωμός, εἶνε αὐτὸς ποὺ αἰσθάνεται μόνου διτι μορεῖ νὰ συλλάβῃ ἡ διανοία τοῦ !...

Ἡ ἐπαδειξιότης καὶ ἡ τελειότης με τὴν ὁποία ὁ Σολωμός ἐμμεῖτο ὅλους τοὺς ποιητῆς τοῦ αἰῶνος του, ἦταν καταληπτικὴ. Γνώστῃς βαθότατος ὄλων τῶν ἔξων φιλολογῶν καὶ ξερῶντας σχεδὸν ἀτ' ἔξω τὸν Σαίξπηρ, τὸν Δάντη, τὸν Βύρων καὶ τὸν Γκαίτε, ἐμμεῖτο τόσο τέλεια τὸ ὄρος τους, ὥστε ἔγραφε ποιήματα, τὰ ὁποία δὲν ξεχώριζαν καθόλου ἀπὸ τὰ πρωτότυπα τῶν μεγάλων ποιητῶν.

Περισσότερο ὁμοῦ ἀγαποῦσε τὴν Ἰταλικὴν ποίησι καὶ τὴν Ἰταλικὴν φιλολογία, θεωροῦσας δι τὴν Ἰταλίαν ὡς πνευματικὴν του τροφῶ. Ἀργότερα, σ' ἕνα ποίημα του τὸ «Ἑλληνικὸ καρδί», μιλοῦντας γιὰ τὴν Ἰταλία, ἔγραφε τὰ ἑξῆς :

«Χαίρε, αἰωνία γῆ,
ποὺ βάρβαρος σὲ πάτησα καὶ βάρβαρος πεῖδι δὲν εἶμαι...»

Ὡς γνωστὸν, ὁ πρώτος ποὺ παρότρυνε τὸ Σολωμο νὰ γράφῃ Ἑλληνικὰ ποιήματα, ἦταν ὁ ἰστορικός Σπυρίδων Γρακοῦνης. Ἡ γλώσσα, στὴν ὁποία ὁ Σολωμός ἔγραψε εἰθὺς ἔξ ἀρχῆς τὰ πρώτα του ποιήματα, ἦταν ἡ δημοτικὴ, ἡ γλώσσα τοῦ λαοῦ. Γ' αὐτὸ ὁμοῦ, δχι μόνου μελέτησε τὶς συλλογῆς τῶν δημοτικῶν τραγοῦδιων, ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς συνιστοῦσθηκε γιὰ νὰ μάθῃ καλύτερα τὴ γλώσσα του. Λέγατε μάλιστα, διτι τὴν πρώτην ἰδέαν τῆς δημοτικῆς ποιήσεως τὴν ἔλαβε ἀκούσθησας ἕνα τυρκὸ πλανόδιου τραγοῦδιστῆ, τὸ Νικόλαο Κωνστανδοῦ, ὁ ὁποῖος γύρισε στὸς δόμοῦς τῆς Ζακύνθου, σάν ὄλλου Ἰλιόδοδος, καὶ τραγοῦδοῦσε ποικρὰ ἄσματα, στί ὁποῖα μιλοῦσε γιὰ τὰ κατορθώματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀπὸ τὰ τραγοῦδιὰ τοῦ τραγοῦδιστοῦ αὐτοῦ δὲν σφίεται διατυχῶς τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ παρακάτω ἀνεκτὰ καλὸ δίστιχο :

Ὁ Ἅγιος Τάρος τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος δὲν ἐκείν.
'Εκεῖ ποὺ βγαίνει τ' Ἅγιο Φῶς ἄλλη φωτιά δὲν πᾶει.

